

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ НА ПІДСТАВІ РАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

Євтушенко М.В., старший викладач

Харківська національна академія міського господарства (м. Харків, Україна)

Земельні ресурси виступають специфічним видом матеріальних ресурсів, базисом для життєдіяльності людини, джерелом їхнього багатства, і як усякі ресурси, мають свій обмежений простір і вони повинні раціонально використовуватися. В цих умовах одним із головних завдань у сфері землекористування стає раціональне використання земельних ресурсів та їхня охорони, що можна визначити як досягнення одного з найкращих варіантів взаємодії суспільства з навколишнім середовищем.

Необхідно відмітити, що внаслідок недбайливого ставлення до земельних ресурсів належний баланс між стрімким розвитком землекористування і вирішенням проблеми збереження земельних ресурсів належним чином запроваджений не був, що призвело до негативних явищ у землекористуванні. Крім того, у зв'язку з появою великої кількості землевласників і землекористувачів, а також, запровадженням приватної власності на землю, змінилися умови і форми використання земельного фонду, результатом чого погіршився якісний стан земель.

Дослідження раціонального землекористування представляє значний інтерес, має важливе науково-практичне застосування. Зміни, які відбувалися у земельній сфері торкнулися усіх форм власності на землю, не закріпивши, при цьому, на законодавчому рівні критерії раціонального землекористування та забезпечення його суб'єктами в процесі своєї діяльності. У зв'язку з відсутністю таких критеріїв, відповідного економічного обґрунтування щодо його забезпечення, сьогодні раціональне землекористування носить чисто науковий, декларативний характер і не зобов'язує суб'єктів до здійснення яких-небудь організаційних або економічних заходів. Ці дослідження щодо економічної ефективності раціонального землекористування потребують науково-економічного обґрунтування і дослідження.

Землекористування – це складний і багатогранний суспільно-природний процес, який виступає базою для формування земельних відносин між суб'єктами і розглядається у наступних значеннях: діяльність людини в процесі використання земельних ресурсів з виробництва матеріальних благ та надання послуг, процес їхнього відтворення та охорони; освоєння, експлуатація земельних ресурсів в умовах певної території населеного пункту, району, регіону. Процес землекористування повинен здійснюватися із забезпеченням принципу раціонального землекористування, із урахуванням суспільних і приватних інтересів та досягнення оптимальності

економічних, соціальних, екологічних інтересів.

Рациональне використання і відтворення земель необхідно розглядати, також, разом з охороною земельних і природних ресурсів. Принцип єдності рационального використання і охорони природи можна вважати як основний принцип у взаємовідносинах суспільства з природою. Природно, що глобальні завдання рационального використання земельних ресурсів і охорони навколишнього середовища мають ярко виражений регіональних характер і відіграють особливу роль в інтенсифікації виробництва на основі прискорення науково-технічного прогресу. Основними напрямками дослідження рационального землекористування можна визначити наступні: вивчення процесу використання, відтворення земельних ресурсів; розробка заходів з охорони, управління і моніторингу земель. Необхідність дослідження рационального землекористування викликана, також, наступними умовами: земля є основою для життєдіяльності людей; обмеженістю земельних ресурсів; недотриманістю суб'єктами рационального землекористування в процесі їхньої господарської діяльності; екстенсивністю господарювання в процесі здійснення суб'єктами землекористування; необхідністю удосконалення земельних відносин з метою формування ефективних механізмів землекористування; забезпечення рационального землекористування та ринку землі; створення ефективної методики оцінки земельних ресурсів; запровадження моніторингу земель з метою ефективного використання земельних ресурсів; необхідністю збереження земельних ресурсів та розв'язання інших невідкладних завдань щодо їхньої охорони.

При цих умовах необхідне забезпечення розробки відповідних механізмів, націлених на забезпечення суб'єктами рационального землекористування: нормативних актів, стандартів, наступний розвиток економіко-екологічних механізмів, а також, інших відповідних заходів з метою відтворення природно-ресурсного потенціалу. З метою їхнього запровадження на загальнодержавному рівні закріплюється комплекс правових, економічних та соціальних основ, націлених на забезпечення рационального використання і охорони земель. Крім того, велика увага дослідженню рационального землекористування здійснюється не тільки на державному рівні, а також, на міжнародному, із закріпленням положень землекористування у відповідних Конвенціях, із запровадженням комплексного підходу до рационального використання земель.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 92-93.